

Piyano Konçertosu No.1, Do Majör Op.15

* Allegro con brio * Largo * Rondo. Allegro scherzando

Beethoven'in bazen Piyanolu Senfoni olarak nitelendirilen piyano konçertolarında sonat formu temel alınmış olmasına karşın, bunlardaki konçertant – yarışmacı - özellik konçerto niteliğini ön plana çıkarır ve bu beş piyano konçertosu klavyeli çalgılar repertuarında başköşeye yerleştirilir.

Beethoven'de önceki Viyanalı klavye bestecileri Haydn ve Mozart gibi bu çalgının ustasıydı ve piyano ona tüm yaşamı boyunca eşlik etmişti. Beethoven, özellikle Mozart'ın piyano ile orkestra arasında kurduğu dengeli diyaloglara ve parlak solistik pasajlara daha çok kendi iç dünyasının savaşımını, kendi gelişmiş dünya anlayışını, kendi kişiliğinin damgasını, biraz da piyano yapımındaki yenilikleri de değerlendirerek yansıtmıştır.

Beethoven'de piyanonun tınısı daha güçlü, daha parlak, daha kesindir ve onun kendi kişiliğine, dinamiğine uygun bir etkileyiciliktedir. Kendi piyano konçertolarını kendi yorumlayan Beethoven'in son piyano konçertosunu 1809'da tamamladıktan ve

1812'de de tamamen sağlı olduktan sonra konçerto yazmak için bir nedeni de kalmamıştır piyanoyu içeren bir oda müziği ya da bir sonatın çok kez yorumlanmasına karşın, konçertoların bir ya da iki kere çalınması da bunda etkili olmuştur.

Beethoven, Breitkopf ve Härtel Yayınevi'ne 22 Nisan 1801 tarihinde gönderdiği mektubunda belirttiği gibi 2. Piyano Konçertosu'nu aslında daha önce, 1795 Mart'ında tamamlamıştır.

Ancak 1795'ten beri üzerinde çalıştığı, düzeltmeler yaptığı ve 1798'de bitirdiği 1. Konçerto diğerlerinden önce, 1801 Mart'ında yayınlandığı için ilk piyano konçertosu olarak numaralandırılmıştır. İlk kez –büyük olasılıkla- 1798 Ekim ayı sonunda Prag'da Beethoven tarafından Konvikt (Teoloji Öğrencileri Vakfı) salonunda düzenlenen ve –Mozart zamanında da- XVIII. yüzyıl Almanya'sında “konser” anlamında kullanılan Akademie'de seslendirildi.

Orkestra 2. Konçerto'dan daha geniş şekilde – flüt, iki obua, iki klarinet, iki fagot, iki korno, iki trompet, timpani ve yaylı çalgılar için düzenlenmiştir. Eser, soylu bir Macar ailesinden gelen, Beethoven'den ders alan ve yetenekli bir piyanist olan Kontes Anna Luise Barbara (Babette) von Keglevics'e (Şubat 1801'den sonra Odesalchi adını almış ve 1813'te ölmüştür) ithaf edilmiştir.

Beethoven daha sonra da konçertonun birinci bölümü için, 1807-1809 yılları arasında yazıldığı sanılan üç kadans hazırlamış; bunlarda 1800'lü yılların piyanosunda sınırlı olan tiz Fa'yı (portenin üçüncü ilave çizgisinin üzerindeki Fa) geçen sesler kullanmıştı. Fortepiano'nun (Hammerklavier) bu

gelişiminin örnekleri ancak 1804'ten sonraki Beethoven eserlerinde görülmektedir.

Bu konçertonun ilk yorumunun provalarından ilginç bir öyküyü de, Beethoven'ın Bonn'dan arkadaşı ve sonradan onun biyografisini yazan Dr. Franz Gerhard Wegeler anlatmıştır: “Beethoven piyanosunun, üflemeli çalgılara göre yarım ses daha pes olduğunu duyunca, bu çalgıların yarım ses daha düşük akordunu istemek yerine kendi partisini yarım ses daha tiz, yani Do diyezde çalar!..”

Do Majör Piyano Konçertosu'nun 1. bölümü, 4/4'lük ölçüde, eserin ana tonalitesinde –Do Majörde- çabuk ve parlak (Allegro con brio) tempoda başlar. Biraz askeri bir marş havasında, Mozart'ı anımsatan karakterdeki giriş, soliste yol gösterinceye kadar sık sık ton değişimi gerçekleşir. Bu, iki buçuk dakika kadar süren girişte yeni temayı Mi bemolde duyurduktan sonra 47. mezürde üç kademe ile, önce 56. mezürde Fa minöre, 63. mezürde Sol minöre, sonra yeniden Do Majöre döner. Geliştirim de bu üç tonalite üzerine kurulacaktır. Beethoven'ın tüm piyano konçertolarında olduğu gibi yine en uzun bölümde şen ve şakacı bir tavır da görülür: Kemanlar yan temayı tam duyuracakları anda,

tema birden yok olur, ancak 154. mezürde ortaya çıkar. Solist de orkestranın duyurduğu temayı çalacak yerde yepyeni bir temayla girer. Beethoven ilk kademada da üç kademeli Mi bemol – Fa – Sol seslerini yansıtır. Üçüncü kadans uzun ve oldukça zor, ani bir doğaçlama yapısındadır. Bölüm, bir final havasında güçlü akorlarla sona erer.

2. bölüm, La bemol Majör tonda, 44'lük ölçüde, ağır ve geniş (Largo) tempoda İtalyan şarkısı havasındadır. Bu içli ezgiye özellikle klarinet de çok büyük katkıda bulunur. Bu kez hemen solist çok hafif bir eşlikte bölümü başlatır ve atmosferi belirler. Piyanonun egemenliğinde, trillerle de süslenerek gelişen bölümde yalnızca orkestra ara bölmeleri biraz güçlü (forte) ilan eder, ancak hep hafif eşlikte kalır. Piyano bir ara Viyana danslarını da zarıfçe anımsatır ve klarinetle güzel bir diyalog oluşturur. Bölüm yine çok hafif sona erer.

Canlı bir Rondo havasında önce piyanonun duyurduğu temayla giren 3. bölüm, 2/4'lük ölçüde, Do Majör tondadır. O dönemde çok beğenilen bu parlak finalde ilk bölümün etkisi de sezilir: Yine 89. mezürde Mi bemole giden ve değişik modülasyonlardan geçen tonalite, yine Do majöre dönerek, biraz Latin ve Caz

unsurlarına benzeyen –Haydn ve Mozart'a yabancı- bu finale, Beethoven şakacı yönünü de sergiler. Sonda, ağırlaşan ve hafifleyen, ancak ani bir yükselişle fortissimo patlayan son mezürler bu şakayı güçlendirir.

(Süre 34').

Ludwig van Beethoven: Piano Concerto no. 1 op. 15, in C Major (G. Sokolov, pianist)

<http://www.youtube.com/watch?v=Q8oHXKPyphM>

L. van Beethoven - Piano Concerto No. 1 - 1st movement (Part 1)

<http://www.youtube.com/watch?v=nYg2FjVJN2c>

Beethoven: Piano concerto No.1 C-dur op.15 I: Allegro con brio

<http://www.youtube.com/watch?v=jsEsU8GuNyg>

Beethoven: Piano concerto No.1 C-dur op.15 II:Largo

http://www.youtube.com/watch?v=SQQ5h_c3uaU

Beethoven: Piano concerto No.1 C-dur op.15 III: Rondo: Allegro

<http://www.youtube.com/watch?v=ys9gSmCeWYO>